

Hrozí i u nás?

31.3.2025 - Alena Ježková | Naschov.cz

Slintavka a kulhavka, virové onemocnění, které se na našem území vyskytlo naposledy před 50 lety (1974-1975) potenciálně ohrožuje chovy skotu a dalších sudokopytníků v ČR.

VÚVeL proto uspořádal webinář o opatřeních Státní veterinární správy, o klinickém obrazu SLAK a o biosekuritě, jako o nejdůležitějším nástroji prevence SLAK.

MVDr. Zbyněk Semerád, ústřední ředitel SVS, seznámil s aktuálními informacemi o výskytu nákazy v Evropě, resp. v Maďarsku (již druhé ohnisko se týká se 3000 zvířat dojeného skotu) a na Slovensku (2700 zvířat). Popsal plánovaná opatření u nás. Je zakázáno převážet vnímavá zvířata, Těžké automobily budou překračovat hranice se Slovenskem na vybraných přechodech a budou projíždět přes dezinfekční pás. MVDr. Semerád popsal i klinické příznaky na fotografiích ze Slovenska. Jako první si příznaků na vemeni (bolestivost, vředy) všimly dojičky. Větší problém je u jalovic a byl by u krav bez tržní produkce mléka, které nejsou tak sledované, jako dojnice. Dodal, že jsou např. na Slovensku uzavřena zoo a do lesů se nesmí.

Velmi nakažlivé onemocnění

O klinickém obrazu SLAK, vlastnostech původce a způsobech šíření přednášel doc. MVDr. Petr Lány z Ústavu infekčních chorob a mikrobiologie VETUNI Brno. Inkubační doba je u skotu asi 2-10 dní, u prasat 2-3 dny. Zvířata mají nejprve horečku až 42 C, projeví se slinění, pokulhávání, vemeno je na dotek horké a dojivost se snižuje, až se zastaví. Druhý až třetí den se objeví puchýře, afty v dutině ústní na koncích končetin (mezipaznehtí, korunka), na vemeni. Slinění a kulhání je intenzivní. Za další tři dny dojde k prasknutí puchýřů a vzniku erozí. Častý je úhyn mláďat na zánět srdečního svalu. Pokud dojnice přežije SLAK, její užitkovost se v další laktaci razantně sníží. Navíc u přežvýkavců je běžném jejich vironosičství.

Pokud jde o virus SLAK, je to aphtovirus (24 nm), je neobalený (rezistentní na vlivy vnějšího prostředí), je top RNA virus s častými mutacemi. Existuje sedm typů a každý typ má řadu subtypů, které se mezi sebou antigenně liší. Je to virus s největší známou kontagiozitou a virulencí. Optimální pH pro přežití viru je 7,2-7,7. Je velmi citlivý na kyselé prostředí, je inaktivován při pH pod 6 a nad 9. Virus je inaktivován teplotou nad 50 C, živočišné výrobky se musí zahřát na teplotu jádra 70 C po nejméně 30 minut, ale naše masné výrobky se na tuto teplotu zahřívají jen na 10 minut.

Virus přežívá v mizních uzlinách a kostní dřeni při neutrální pH, ale při zrání masa je ve svalech inaktivován. V uvedeném místě přežívá i po zamrazení, ale v mléce je UHT inaktivován. Virus SLAK se přenáší buď přímo kontaktem mezi zvířaty, nebo nepřímo (vektorem mohou být lidé i nevnímavá zvířata nebo například přepravní vozy či krmivo a odpady potravin živočišného původu.

Po překonání nemoci je imunita zvířat celoživotní, ale jen na kmen, který nákazu vyvolal. Podobné je to s vakcínou, vakcinační kmen musí být aktuální, pokud je jen částečně podobný, nemoc proběhne bez příznaků, ale virus bude vylučován. Pokud je antigenně odlišný, nechrání vůbec.

Mezinárodní status jako stát prostý SLAK bez vakcinace znamená, že může obchodovat s vnímavými zvířaty, ale nakupuje jen od států se stejným statusem. Když se objeví SLAK, status ztrácí a může ho získat zpět až tři měsíce po likvidaci posledního ohniska. Status stát prostý SLAK s vakcinací (vakcinují se jen chovná zvířata, ne výkrm) může prodávat vnímavá zvířata do států se stejným statusem nebo nižším a nakupuje se od států se stejným statusem nebo vyšším. Po vypuknutí SLAK,

status ztrácí a navrácen je až 12 měsíců po likvidaci posledního ohniska.

Bez prevence to nejde

Že je biosekurita velmi důležitým nástrojem pro prevenci SLAK ve své prezentaci tvrdil doc. MVDr. Pavel Novák, CSc. (OSVČ). Podrobně popisoval zásady prevence šíření patogenů zvířaty, lidmi, vozidly, krmivy a vodou, technologickými systémy, materiálem, pomůckami, vzduchem či produkty.

Podrobněji v NCH5/2025.

<https://naschov.cz/hrozi-i-u-nas>